

Педагогічна рада грузинської гімназії ухвалила була, щоби хлопці й дівчата до третьої класи вчили ся вкупі, як се буває в багатьох городах Росії, але сю постанову попечитель скасував. Пед. рада з прикладів знає, що діти, котрі вчили ся в „дитячих садах“, (фреблівках) ліпше вчать ся й надалі, і тому она порішила відкрити „дитячий сад“. Розуміє ся, що в ньому маленькі діти говорили б по грузинському, так само провадилась би й наука. Але попечитель шкільного округу й тут не забув свого призначення і видав резолюцію, в котрій забороняє провадити в дитячих садах науку на грузинській мові. В таким самим неможливим становищу знаходиться в грузинських школах і наука Закону Божого. Вірменам, Татарам та иншим дозволяється вчитись Закону Божого на їх рідній мові, а Грузинам нема й сього, і бідоласних дітей, котрі не розуміють по московському й двох слів, примушують белкотати без жадної тямі молитви по старославянському.

В останньому ч. „Села“ (ч. 10.) вступна стаття згадує про долю єдиного українського законопроекту в третій державній думі.

Мабуть сею зимою державна рада візьме ся до законопроекту, поданого ще в марці 1908. року 37 депутатами думи. Законопроект такий:

- 1) щоб по тих сторонах, де живе український нарід, в народних школах учено українською мовою;
- 2) московської мови учили б обовязково;
- 3) книжки до ученя щоби були приладжені до розуміння дітей українських і до потреб тамошнього життя.

Сей начерк закону підписало 37 депутатів: священників, селян з України і инших. В особній записці, доданій до законопроекта, они пояснюють, чому вважають потрібним науку українською мовою. При теперішній науді, коли на Україні вчать по школах московською мовою, темнота розвела ся по Україні страшна. Між українським народом грамотних у двоє менше, ніж між народом великоруским; в деяких губерніях українських між Українцями ледве один грамотний на десять душ знайде ся; а як по котрих губерніях один грамотний на п'ять неграмотних, то се вже дуже багато. Так підупав український народ, такий здатний, спосібний з природи своєї, що колись далеко висше своєю освітою стояв від народу великоруского (московського), та дивував людей сторонних своєю освітою, охотою до книжки та науки. Чому так стало ся, поясняє таж записка. Наука в народній школі може йти добре тільки рідною мовою, яку школярі добре розуміють, як свою. І коли почали заходити ся по всій Росії коло шкіл, з п'ятдесят літ, то тямущі Українці заходили ся складати українські книжки для народних шкіл, щоби на Україні по школах вчити по українському. Найбільші наші письменники тоді зайняли ся сим. Славний український історик Костомарів збирав гроші на видане українських шкільних книжок. Куліш зложив дві граматки, більшу і меншу, сам Шевченко видав малий український буквар. Та не позволено було вчити по школах з українських книжок, а діти селянські той мови добре розуміти не могли, й наука йшла через те тупо, і що навчили ся, те дуже скоро забували; навіть трапляло ся, що вийшовши з школи, за три, або чотири роки читати вже забували. А крім того зоставали ся, що називає ся б е з а з и к а: бо по московському не могли навчити ся, а від своєї мови відставали, бо в школі їм казали, що то не мова, а так — мужицка говірка. І так забивали їм памороки, що на все життя відбирали охоту і до книжки, і до науки, і до всякого знання; калічили душу, а не вчили. Найбільш тямущі знавці шкільної науки в Росії, як Ушинський, барон Корф, Весель, Водовозов розуміли і показували на се, що від такої науки нема користі для народу; треба доконче вчити дітей рідною мовою, щоби наука добре йшла. І на Україні треба вчити по школах рідною українською мовою. Инакше український нарід не вийде з теперішньої темноти, убожества й поневірання. Комітет міністрів, міркуючи про заборону української мови, признав, що сі заборони не дають українському народови вийти з теперішнього упадку („препятствуют повышению нинѣшняго культурнаго его уровня“). Навіть духовне начальство побачило се, і коли духовенство подільської е-

пархії удало ся з сим до синоду, то синод дозволив (в 1907. р.), щоби у сільських школах, де ходять українські діти, вчити (толкувати їм) українською мовою; позволив учити української мови в винницькій школі, де вчать на учителі приходських шкіл, щоби ті учителі могли вчити дітей українською мовою, і шкільні книжки приладити для розуміння українській дітям.

Отсе все пригадує записка депутатів, що додана до проекту. З тиждей тому була звістка, що в думській комісії народної освіти зайшла мова про научане в народних школах, де вчать діти немосковські і комісія призвала, що в таких школах треба вчити дітей їх рідною мовою. При тім оден з тих 37 депутатів, що підписали заяву про потребу научування українською мовою, професор Лучицький нагадав особливо про научуванє українською мовою в школах, де вчать ся українські діти. Незадовго мабуть почуємо ми про сю мову і в самій думі. (Дальше буде).

Звіт з діяльності „Львівського Бояна“ за адміністраційний рік 1908/9.

(Конець).

Дня 7. червня 1909 року відслонено в комнатах „Львівського Бояна“ в приваті п. Модеста Менціньського його портрет а Виділ рішив подбати також про портрети иньших артистів, як Сальомей Крушельницької та Івана Мишуги і про фотографії всіх дотеперішних голів і дірігентів;

Того самого дня працював „Львівський Боян“ свого дірігента, д-ра Мих. Волошина, що виїздив на піврічний побут до Відня і заступника дірігента, п. В. Безкоровайного, що удавав ся на посаду гімназійного професора в Новім Торзі.

Виділ замовив і закупив у фірми Цімблера у Відні відзнаки для членів;

На фонд стипендійний ім. Тараса Шевченка, що остає під зарядом „Просвіти“ призначив Виділ і виплатив з доходу на Тарасовім концерті суму 300 корон.

Виділ вислав свого делегата в особі д-ра Волошина на конгрес Тов. а „Просвіта“.

Виділ звертав ся також з просьбами до сойму і до міністерства просвіти о підвишенє соймової і державної підмоги. На просьбу до сойму відповів краввий виділ негативно, зазначаючи, що она може бути тоді узглядненою, коли сойм піднесе ричалт на підмоги для десяти галицьких музичних товариств з дотеперішньої квоти 3500 корон на висшу суму. На просьбу о підвишенє державної субвенції не одержав доси виділ „Львівського Бояна“ ніякої відповіді.

Матеріяльна сторона „Львівського Бояна“ представляє ся в минулім адміністраційнім році за час від 20. листопада 1908 по день 30. листопада 1909 р. такою:

Доходи:

Сальдо з р. 1907/8	76.76 К.
Вписове	12.— „
Вкладки	240.— „
Субвенції: соймова за рік 1908 і 1909 — 1.400 К і державна за р 1908 — 900 К	2300.— „
Прихід з концертів	3173.20 „
Дописавий %	3.36 „
Позичка	664.— „
Разом	6.469.32 К.

Розхід:

Чинш за хату	900.— К.
Наука сольового співу	892.— „
Сплата позички	670.— „
Кошти адміністрації	157.17 „
Літографованє і купно нот до підручної бібліотеки	454.41 „
Услуга і курсор	93.— „
Розходи концертів	2489.74 „
Відатки бібліотечні	40.— „
Відзнаки	230.26 „
Даток на стипендійний	

фонд імени Тараса Шевченка	300.— „
Інвентар	158.— „
Готівка в касі	84.18 „
Разом	6.469.32 К.

Спис членів.

Почетні члени:

Лисенко Микола
Шухевич Володимир.

Дійсні і спомагаючі члени:

Агосович Вікторія
Артимович Петро
Барвінська Гали
Бассова Марія
Бачинська Ольга
Берест Петро
Безкоровайний Василь
Білковський Іван
Божейко Юлія
Бородивич Євген
Вахнявдівна Ольга
Вахнянин Богдан
Вахнянин Данило
Вахнянин Остап
Вітошинський Ярослав
Др. Волошин Михайло
Гайдерівна Юлія
Гарасевич Михайло
Гарасовський Володим.
Гнатковський Станіслав
Говиковичева Марія
Гойванович Володимир
Гриневичева Катерина
Гринів Володимир
Гузарівна Люба
Гузар Роман
Геттерова Анна
Геців Іван
Дембіцький Осип
Дідух Михайло
Добрянська Єлена
Доманикова Володим.
Доманик Йосиф
Дрималик Йосиф
Дудар Вікентий
Жмур Юрко
Іскривичівна Станісл.
Іванчук Іван
Калитовська Гали
Калитовська Олесь
Кмицикевичівна Марія
Козак Володимир
Колессова Марія
Др. Колесса Філарет
Др. Копач Іван
Коник Василь
Костипин Ізидор
Кордуба Володимир
Коренівна Анастасія
Коренівна Стефанія
Др. Косак Лев
Котович Володимир
Кравців Михайло
Краснопера Северин
Кривавичівна Софія
Крупка Станіслав
Кузьмичова Стефанія
Кузьмович Ярослав
Левицка Софія
Левицький Юрій
Левицький Остап
Лежогубка Стефанія
Лопатинська Неоніля
Лопатинська Юлія
Литвиновичівна Ольга
Малишевська Анна
Матівна Софія
Микетей Гриць
Насальська Ольга
Насальська Єлена
Недїлка Володимир
Огоновський Гіларий
Озаркевичівна Оксана
Оренчук Василь
Окпешева Марія
Паньківна Марія
Паньківський Кость
Паславський Альфред
Парахоняківна Олекс.
Пачовський Ярослав
Петрушевич Лев
Перфецький Євген
Пшенюрський Нестор
Радловський Єронім
Реваковичівна Марія
Рожанковська Ірена
Рибачок Михайло
Др. Рудницький Стефан
Рудаевський Мюрон
Др. Савчак Юлія
Слезак Іван

